

Excelsiorfilm k. s., Brno

1941–1951

Inventář

Název archivu:	Národní filmový archiv, Praha
Název archivní pomůcky:	Excelsiorfilm k. s., Brno
Časový rozsah pomůcky:	1941–1951
Druh archivní pomůcky:	Inventář
Číslo listu NAD:	143
Evidenční číslo pomůcky:	99
Jméno zpracovatele:	Bc. Feige Jakub
Místo a rok vyhotovení archivní pomůcky:	Hradištko pod Medníkem, 2008

Obsah

I.	Obsah	II
II.	Vývoj původce archivního souboru	III
III.	Vývoj a dějiny archivního souboru	XII
IV.	Archivní charakteristika archivního souboru	XIII
V.	Rozbor obsahu archivního souboru	XIV
VI.	Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky	XIV
VII.	Použité prameny a literatura	XIV
VIII.	Inventární seznam	1
IX.	Rejstřík – jmenný, místní, firem, institucí a filmů	2

II. Vývoj původce archivního souboru

Brněnská filmová společnost Excelsiorfilm vznikla v roce 1930.¹ Do obchodního rejstříku Krajského soudu civilního v Brně byla zapsána dne 17. 6. 1930 pod názvem „Excelsior film půjčovna a prodej filmů J. Hradil a spol. komandit. spol.“ (německé znění: „Excelsior Filmverleih und Vertrieb J. Hradil und Comp. Commandit Ges.“).² Sídlo společnosti se nacházelo v Brně, v ulici Česká 6. Jednalo se o komanditní společnost, na které se podílelo 6 společníků: dva osobně ručící společníci Josef Hradil (obchodní ředitel filmové společnosti v Brně, Na Ponávce 22)³ a Václav Hanák (soukromý úředník v Brně, Veselá 6/Kounicova 7/9) a dále čtyři komandisté Antonín Páral (soukromý úředník – ředitel pojišťovny v Brně, Veselá 6), Hynek Konečný (soukromník – továrník v Brně, Trnitá 40), František Kopecký (ředitel pojišťovny v Brně, Veselá 15), František Konečný (obchodní ředitel filmové společnosti v Brně – Židenicích, Masarykova 59)⁴ – každý s majetkovým vkladem v hodnotě 5 000,- Kč. Společnost byli oprávněni zastupovat oba osobně ručící společníci a to pouze kolektivně.⁵

Ve složení a počtu společníků Excelsiorfilmu došlo průběžně k několika změnám:

- Prosinec 1930: ze společnosti, po vzájemné dohodě, vystoupil osobně ručící společník Josef Hradil a na jeho místo nastoupil v téže funkci František Navrátil (obchodník v Brně, Joštova třída 2).⁶ Zároveň vystoupil i komandista František Konečný. Po této změně došlo

¹ Nejedná se o firmu Excelsiorfilm, spol. s r. o. (Praha 2, Palackého nábřeží 56 – v době zpracování fondu a vzniku archivní pomůcky se jednalo o Rašínovo nábřeží, srov. LAŠŤOVKA, Marek a kol.: *Pražský uličník. II. díl (O-Ž)*. Praha: Libri 1998, s. 142 – poté sídlo Praha 1, Na Perštýně 12): založena 14.9. 1917 mj. bratry Richardem a Raimundem Balášovými (jednatelé), předmět podnikání – půjčování a prodej filmů a zařízení pro kinematografická divadla, provoz filmové školy pro nové filmové herce, vlastní filmový ateliér a laboratoř – výroba 6 filmů (1918-1919, z nich 2 celovečerní). V r. 1919 zastavení činnosti, v r. 1920, resp. r. 1921 většinu závodních podílů společnosti převzal Lloydfilm, spol. s r. o. v Brně (záhy a. s.), od prosince 1930 Excelsiorfilm (Praha) v likvidaci, výmaz z obchodního rejstříku proveden dne 24.6. 1932. Srov. ŠTÁBLA, Zdeněk: *Data a fakta z dějin československé kinematografie 1896-1945*, sv. 1. Praha: Československý filmový ústav (dále jen ČSFÚ) 1988, s. 297-299 a Státní oblastní archiv v Praze, fond Krajský soud obchodní, spis sign. C VII 100.

² Moravský zemský archiv v Brně (dále jen MZA Brno), f. Krajský soud civilní (dále jen KSC), spis sign. A XI 15. V pramenech se objevují různé varianty názvu společnosti: „Excelsior Film“, „Excelsior-film“, „Excelsiorfilm“ či pouze „Excelsior“. Dále je použita varianta „Excelsiorfilm“.

³ V době zpracování fondu a vzniku této archivní pomůcky se jednalo o ulice Vlhká, Ponávka, Příkop. Srov. FLODROVÁ, Milena: *Brněnské ulice a vývoj jejich názvů od 13. století po dnešek*. Brno: Magistrát města Brna 1997, s. 189, 196, 269.

⁴ V době zpracování fondu a vzniku této archivní pomůcky se jednalo o ulice Hradilova a Stará osada. Srov. FLODROVÁ, M.: *Brněnské ulice...*, s. 85, 226.

⁵ MZA Brno, f. KSC, spis sign. A XI 15. Dne 15.7. 1930 byla navíc podána žádost na zapsání prokury H. Konečného do obchodního rejstříku – z důvodu dlouhodobé nemoci však nemohl dotyčný prokuru převzít, a proto ji společníci dne 24.10. 1930 opět odvolali. Viz *Tamtěž*.

⁶ František Navrátil (*12.9. 1892, Ivanovice na Hané), vzdělání: měšťanská a obchodní škola, ve filmu pracoval od r. 1930 (Excelsiorfilm), výrobce, scenárista, vedoucí výroby, od 27.3. 1940 člen České filmové unie, od r. 1941/1942 člen Českomoravského filmového ústředí (dále jen ČMFÚ), odborová skupina IV.: filmoví pracovníci – šéf produkce. Srov. Národní filmový archiv v Praze (dále jen NFA Praha), f. Českomoravské

k úpravě názvu společnosti na „Excelsiorfilm půjčovna a prodej filmů F. Navrátil a spol. komandit. spol.“ („Excelsior Filmverleih und Vertrieb F. Navrátil und Comp. Commandit. Ges.“).⁷

- 16. 5. 1931: společnost opustil osobně ručící společník Václav Hanák a komandista Hynek Konečný (i s celým svým vkladem 5 000,- Kč). Excelsiorfilm tak nadále pokračoval v činnosti se zbylými společníky (1 osobně ručící společník a 2 komandisté), právo zastupovat a podepisovat firmu náleželo již pouze Františku Navrátilovi.⁸
- 16. 2. 1933: do společnosti přistoupil 3. komandista Josef Směšný (disponent, Brno – Černá Pole, Břenkova 2) s vkladem 5 000,- Kč.⁹
- 27. 1. 1936: vystoupili komandisté Antonín Páral a František Kopecký (oba s vkladem 5 000,- Kč), přistoupila komandistka Marie Kopecká (Brno, Veselá 2), manželka F. Kopeckého, s majetkovým vkladem 5 000,- Kč.¹⁰
- 8. 10. 1936: vystoupil komandista Josef Směšný (nyní již Tišnovská 39), zároveň však do společnosti vstoupil jako osobně ručící společník. Společnost tak byli oprávněni zastupovat oba osobně ručící společníci, opět výhradně kolektivně (vedle J. Směšného i F. Navrátil).¹¹
- 10. 7. 1937: vystoupil osobně ručící společník Josef Směšný. Ve společnosti zůstali jen 2 společníci: osobně ručící společník František Navrátil (nyní již Falkensteinerova 44),¹² který zastával funkci ředitele Excelsiorfilmu a jediný byl oprávněn společnost zastupovat, a komandistka Marie Kopecká.¹³

Jak již bylo uvedeno, sídlo společnosti se nacházelo v Brně – nejprve v ulici Česká 6, poté od 17. 12. 1936 v ulici Jánská 7.¹⁴ Zde se vedle kancelářského zázemí nacházel i sklad filmových kopií. Pro uložení dalších filmů využívala společnost kapacitu filmového skladiště v Brně – Komárově (Brněnská 29).¹⁵ Vedle brněnské centrály byla v provozu i pražská

filmové ústředí (dále jen ČMFÚ), k. 17, inv. č. 352 a HAVELKA, Jiří: *Kdo byl kdo v československém filmu před rokem 1945*. Praha: ČSFÚ 1979, s. 175.

⁷ Žádost o změnu zápisu v obchodním rejstříku byla podána dne 9.12. 1930, změna byla zapsána dne 17.12. 1930. Viz MZA Brno, f. KSC, spis sign. A XI 15.

⁸ Tato změna zapsána do obchodního rejstříku dne 30.5. 1931. MZA Brno, f. KSC, spis sign. A XI 15.

⁹ Zapsáno do obchodního rejstříku dne 19.2. 1933, srov. MZA Brno, f. KSC, spis sign. A XI 15.

¹⁰ Změna zapsána do obchodního rejstříku dne 3.2. 1936. Viz MZA Brno, f. KSC, spis sign. A XI 15.

¹¹ Změna zápisu v obchodním rejstříku dne 22.12. 1936, srov. MZA Brno, f. KSC, spis sign. A XI 15.

¹² V době zpracování fondu a vzniku této archivní pomůcky nesla ulice název Gorkého. Srov. FLODROVÁ, M.: *Brněnské ulice...*, s. 72.

¹³ Změna zápisu v obchodním rejstříku dne 31.7. 1937, srov. MZA Brno, f. KSC, spis sign. A XI 15. F. Navrátil v pramenech vystupuje jako majitel a ředitel společnosti.

¹⁴ MZA Brno, f. KSC, spis sign. A XI 15.

¹⁵ Inv. č. 1. Stavitelem a majitelem filmového skladiště v Brně – Komárově byl Ing. Ludvík Koláček, využíváno bylo i dalšími filmovými společnostmi: např. H. Metzgerová Kinofilm, Viktoriafilm či Paramount a Sunfilm.

pobočka Excelsiorfilmu (expozitura), nacházející se v Praze 2, Truhlářská ulice 19.¹⁶ Společnost také využívala skladových prostor firmy bratří Čvančarů v Praze – Žižkově, Dvořákova 54.¹⁷

Předmětem podnikání Excelsiorfilmu bylo půjčování a prodej filmů, v čemž nepochybně navázal na předchozí aktivity osobně ručícího společníka Josefa Hradila.¹⁸ Hlavní pozornost byla zaměřena na dovoz, obchod a půjčování zahraničních filmů, v letech 1935-1939 byl Excelsiorfilm členem kartelu československých filmových dovozců.¹⁹ V období 1931-1938 společnost exploatovala celovečerní hrané filmy polské, anglické, francouzské, německé a italské produkce či tzv. krátké přírodní filmy ze Švýcarska.²⁰

Ve druhé polovině 30. let 20. stol. se Excelsiorfilm zabýval vlastní filmovou produkcí a během let 1935-1939 vyrobil 4 celovečerní hrané filmy, na jejichž vzniku se přímo podílel i František Navrátil. Tyto filmy rovněž Excelsiorfilm distribuoval.²¹

- 1935: *Hřích mládí (Studenti na prázdninách)* – melodrama (scénář František Navrátil).
- 1937: *Kříž u potoka* – drama (vedoucí výroby František Navrátil).²²
- 1938: *Manželka něco tuší* – komedie (vedoucí výroby František Navrátil).
- 1939: *Žabec* – komedie.

Ve filmové produkci hodlala společnost pokračovat i nadále, v listopadu 1939 společníci změnili název firmy, resp. znění předmětu podnikání na: „výroba, prodej

Srov. NFA Praha, f. Kinofilm. (V r. 1991 byl název ulice Brněnská zrušen a ulice rozdělena mezi ulice Dorných a Svatopetrskou, viz FLODROVÁ, M.: *Brněnské ulice...*, s. 42.)

¹⁶ Inv. č. 3. Přesné datum zavedení této pražské pobočky není autorovi známo.

¹⁷ Ferdinand a František Čvančarovi, půjčovna a prodej filmů, provozovna Praha 11, Dvořákova ulice 54 – půjčovna v provozu v letech 1923-1939. Viz NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 36, inv. č. 681 a HAVELKA, J.: *Kdo byl...*, s. 42-43. Údaj o uskladnění filmů Excelsiorfilmu u Čvančarů (resp. Čvančary) pochází až z r. 1945, viz inv. č. 1. (V době zpracování fondu a vzniku archivní pomůcky nesla tato ulice název Kubelíkova. Srov. LAŠŤOVKA, M. a kol.: *Pražský... I. díl (A-N)*. Praha: Libri 1997, s. 383.

¹⁸ „Do názvu firmy vkládáme slovo Excelsior proto, že podobné označení je všeobecně užíváno na mezinárodním filmovém trhu. Mimo to veřejný společník J. Hradil, který vstupuje do společnosti, doposud půjčování filmů provozoval a ve firmě tohoto dodatku užíval a je tudíž pod tímto názvem zavedený“. Viz MZA Brno, f. KSC, spis sign. A XI 15.

¹⁹ Kartelová dohoda byla filmovými dovozci uzavřena 27.9. 1935 z důvodu ochrany před vysokými cenami předváděcích práv (monopoly) při nákupu zahraničních filmů. Původně měl kartel platit do 30.6. 1937, nakonec se však osvědčil a k jeho likvidaci bylo přistoupeno až v létě 1939. Srov. HAVELKA, J.: *Čs. filmové hospodářství II. (Rok 1935)*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1936, s. 11 a HAVELKA, J.: *České filmové hospodářství VI. (1939)*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1940, s. 29.

²⁰ Konkrétní názvy filmů viz HAVELKA, J.: *Čs. filmové...I. (Zvukové období 1929-1934)*. Praha: Nakladatelství Čefis 1935 a TÝŽ: *Čs. filmové...II.-V. (1935-1938)*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1936-1939.

²¹ Viz *Český hraný film II. 1930-1945*. Praha: NFA 1998.

²² V září 1937 ohlásil Excelsiorfilm natáčení divadelní hry „Paličova dcera“ podle Josefa Kajetána Tyla, ke kterému mělo dojít po dokončení filmu *Kříž u potoka*. Z důvodu nezdaru a komerčního neúspěchu filmu *Kříž u potoka* však k zamýšlené realizaci nedošlo. Viz ŠTÁBLA, Z.: *Data a fakta...*, sv. 3. Praha: ČSFÚ 1990, s. 661. Film „Paličova dcera“ natočil v roce 1941 režisér Vladimír Borský v produkci společnosti Lucernafilm. Viz *Český hraný film II. 1930 – 1945*. Praha: NFA 1998, s. 235-236.

a půjčovna filmů“ (Erzeugung und Verkauf von Filmen und Filmverleih).²³ Nakonec však tyto snahy nebyly naplněny a společnost již žádný další film nevyrobila.²⁴

Od roku 1939, nepochybně v důsledku změněné politické situace (německá okupace, 2. světová válka), se společnost zaměřila na dovoz a exploataci filmů německé a především italské produkce (celovečerní i krátké filmy) – od roku 1940/1941 zaujímal italské filmy (většinou v německé verzi) převážnou část z celkové distribuce společnosti.²⁵

V této době – nejspíše v březnu 1941 – uzavřel Excelsiorfilm smlouvu se společností Deutsch-Italienische Film-Union G. m. b. H. /DIFU/ K. G. (Berlin SW 68, Friedrichstrasse 22), od které získal licenci – výhradní právo na exploataci italských filmů distribuovaných DIFU (tzv. DIFU-filmy) a stal se zástupcem této společnosti pro oblast Čech a Moravy (protektorát).²⁶ Krátce poté, dne 1. 4. 1941, Excelsiorfilm toto výhradní zadávací právo na DIFU-filmy předal Nationalfilmu, spol. s r. o. (Praha 2, Václavské náměstí č. 43). Na základě vzájemného ujednání byl Nationalfilm povinen exploatovat filmy, které Excelsiorfilm převzal a dovezl od DIFU. Do jeho exploatace náležely především filmy vydané ve verzi italské a německé, naproti tomu Excelsiorfilm měl právo 3 filmy z nově získaných filmů převést do češtiny a vydat je samostatně v české verzi. Nationalfilm nesměl exploatovat jiné cizí filmy kromě DIFU-filmů převzatých od Excelsiorfilmu (mimo filmů, které již exploatoval předtím – 6 filmů) a naopak Excelsiorfilm nemohl získané filmy prodat a zadat do exploatace žádné jiné firmě než Nationalfilmu.²⁷ Úmluva byla závazná a platná pro období sezóny 1941-1942 s dodatkem, že nebude-li do 31. 5. 1942 jednou či druhou stranou

²³ Žádost o protokolaci nového předmětu podnikání podala firma Krajskému soudu civilnímu v Brně dne 17.11. 1939, zápis v obchodním rejstříku byl proveden dne 9.3. 1940. V r. 1939 byl rovněž společnosti vydán nový živnostenský list (J. zn. IV-4522/15.11.) pro živnost výroba, prodej a půjčovna filmů. Záhy nato (12.2. 1940) společníci složili živnost – půjčovna a prodej filmů – která byla provozována na základě starého živnostenského listu z 17.12. 1931 (č. 30665/31-IV), z důvodu jeho ztráty (ztráta oznámena 9.2. 1940). Srov. MZA Brno, f. KSC, spis sign. A XI 15.

²⁴ Např. v březnu 1940 se Excelsiorfilm rozhodl zfilmovat román K. M. Čapka-Choda „Kašpar Lén mstitel“, záměr však nebyl realizován. Viz ŠTÁBLA, Z: *Data a fakta...*, sv. 4. Praha: ČSFÚ 1990, s. 221.

²⁵ Konkrétní názvy filmů viz HAVELKA, J.: *České filmové...VI.-IX. (1939-1942)*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1940-1943 a TÝŽ: *Filmové hospodářství v zemích Českých a na Slovensku 1939 až 1945*. Praha: Československé filmové nakladatelství 1946.

²⁶ Dne 10.3. 1941 společnost DIFU potvrdila oprávnění užívat hlavičkový papír s titulem „Deutsch-Italienische Film-Union G.m.b.H. /DIFU/, Berlin, Alleinvertrieb für Böhmen und Mähren (výhradní prodej)“. Podle ujednání se Excelsiorfilm zavázal odebírat všechny nabídnuté DIFU-filmy. Srov. NFA Praha, f. Nationalfilm, inv. č. 39. K tomu rovněž NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 19.

²⁷ Všechny investice – monopol, filmové kopie, titulky, reklamní snímky, dovozní, clo, cenzura apod. – hradil Excelsiorfilm, Nationalfilm hradil jen výlohy spojené se zadáváním filmů. Příjmy z exploatace DIFU-filmů byly děleny následovně: odměna za prováděnou akvizici – 20% Excelsiorfilm, 12% Nationalfilm, zbytek (68%) sloužil ke krytí investic, po jejichž zaplacení si obě společnosti zbylé netto mezi sebou rozdělily rovným dílem (každá 50%). Excelsiorfilm měl právo schválit či zamítnout získané uzávěrky Nationalfilmu, kdežto Nationalfilm mohl předběžně schvalovat italské filmy dovezené Excelsiorfilmem mimo produkci DIFU. Excelsiorfilm mohl u Nationalfilmu uskladnit některé filmové kopie a reklamní materiál, které by byly potřeba pro expedici v oblasti Čech a Moravy. Srov. Praha, f. Nationalfilm, inv. č. 39.

vypovězena, prodlužuje se automaticky o další sezónu. K prodloužení smlouvy však nedošlo, neboť již 27. 1. 1942 toto vzájemné ujednání Excelsiorfilm vypověděl a smlouva byla ukončena ke dni 31. 8. 1942, kdy Nationalfilm veškeré kopie filmů a dodatků, reklamní materiál a seznamy neobehraných uzávěrek a uzávěrek nevydaných filmů odevzdal zpět pražské filiálce Excelsiorfilmu.²⁸

Co se týče počtu dovezených a exploatovaných filmů a hospodářských výsledků, dosáhl Excelsiorfilm svého vrcholu v roce 1942.²⁹ Přesto bylo v této době usilováno o jeho zrušení a výměrem Českomoravského filmového ústředí v Praze (dále jen ČMFÚ) č.j. D-II-17011/42 Hl.Kož. z 30. 9. 1942 byla společnosti nařízena likvidace. Za likvidátora byl ustanoven její ředitel, osobně ručící společník František Navrátil, z názvu společnosti bylo odstraněno slovo „výroba“ a přidán dodatek „v likvidaci“.³⁰ Vzhledem ke skutečnosti, že společnost měla stále platnou rámcovou smlouvu na nové DIFU-filmů a sjednané nové uzávěrky ve výši 4 ¼ mil. K, byla likvidační lhůta stanovena do 31. 12. 1943.³¹

Z počátku roku 1943 je znám počet a přesné složení personálu Excelsiorfilmu. V Brně bylo zaměstnáno 7 osob: Jan Svída (*1890, expedient, u firmy zaměstnán od 15. 7. 1930), Ingeborg Sedláčková (*1920, programistka, u firmy od 1. 11. 1937), Růžena Malá (*1904, lepička filmů, u firmy od 24. 10. 1939), Vlasta Králová (*1921, fakturantka a reklamistka, u firmy od 20. 1. 1941), Jarmila Nekudová (*1922, korespondentka, u firmy od 21. 5. 1941), Erich Kurzer (*1922, učeň, u firmy od 1. 5. 1941), Petr Kit (*1899, akviziční úředník, u firmy od 24. 10. 1942). V pražské pobočce působili 4 zaměstnanci: Alexander Medvědév (*1915, disponent, u firmy od 6. 12. 1939),³² Jaroslav Chodil (*1912, akviziční úředník, u firmy

²⁸ Mezi společnostmi nejspíše došlo k jistým rozporům, neboť Nationalfilm s vypovězením smlouvy nesouhlasil. Excelsiorfilm tento krok odůvodnil tím, že se údajně DIFU chystá zřídit v Protektorátu Čechy a Morava svoji filiálku, o čemž však Nationalfilm pochyboval a jako hlavní důvod to nepřijal. Viz Praha, f. Nationalfilm, inv. č. 39.

²⁹ Excelsiorfilm t. č. exploatoval (ve spolupráci s Nationalfilmem) 2 německé, 3 české a 30 italských filmů s obratem od 1.1. 1942 do 31.8. 1942 ve výši 4 818 281,- K. V r. 1942 prošlo cenzurou 14 italských celovečerních hraných filmů dovezených Excelsiorfilmem, tzn. více jak polovina ze všech italských filmů na českém trhu (1942: celkem 27 filmů). Srov. NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 31, inv. č. 459 a HAVELKA, J.: *České filmové...IX. (1942)*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1943, s. 14, 19-20.

³⁰ „Excelsiorfilm, půjčovna a prodej filmů F. Navrátil a spol. komandit. spol. v likvidaci“ (Excelsior Filmverleih und Vertrieb F. Navrátil u. Comp. Commandit. Ges. in Liquidation). Zápis do obchodního rejstříku: „komanditní společnost se zrušuje a likviduje“ byl na žádost společníků proveden dne 29.10. 1942. Viz MZA Brno, f. KSC, spis sign. A XI 15.

³¹ NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 31, inv. č. 459.

³² Alexander Medvědév (*26.5. 1915, Aktjubinsk, Turkestán, SSSR), švagr F. Navrátila, povolání: pomocník operátora, bydliště Praha 12, Fochova 7, domovská příslušnost Brno (Arijský rejstřík – 6.2. 1940). Srov. inv. č. I a NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 38, inv. č. 681. (V době zpracování fondu a vzniku této archivní pomůcky nesla Fochova ulice název Vinohradská. Srov. LAŠTOVKA, M. a kol.: *Pražský... II. díl*, s. 404.)

od 22. 8. 1939), Jiří Holeček (*1918, úředník, u firmy od 1. 7. 1942), Josef Jelínek (zástupce – reprezentant, u firmy od 1. 1. 1943).³³

V roce 1943 byla uskutečněna koncentrace filmových půjčoven v Čechách a na Moravě. Na základě výnosu říšského protektora (ze 4. 3. 1943 č. IV./2-4450) vydalo dne 1. 4. 1943 ČMFÚ nařízení, dle kterého bylo 19 filmových půjčoven (včetně Excelsiorfilmu) nuceno zastavit svůj provoz ke dni 3. 5. 1943. Veškeré monopoly a práva k exploatovaným filmům (včetně filmových kopií) musely tyto půjčovny odprodat nově utvořené společnosti Kosmosfilm, spol. s r. o.³⁴ Majitelům či zástupcům likvidovaných půjčoven byla dána možnost účastnit se na kmenovém kapitálu Kosmosfilmu podle poměru obrátů za hospodářský rok 1941.³⁵ V případě Excelsiorfilmu se jednalo o kmenový podíl v hodnotě 14 500,- K (po navýšení kmenového kapitálu Kosmosfilmu byl, dle usnesení valné hromady 16. 4. 1943, tento podíl zvýšen na 43 500,- K), který převzal František Navrátil (odkoupil za svoji osobu) a stal se tak společníkem Kosmosfilmu.³⁶ V této společnosti rovněž působil jako člen dozorčí rady.³⁷

Původně se počítalo s tím, že Kosmosfilm převezme od Excelsiorfilmu, vedle exploatace jeho filmů, také provozní místnosti a sklad včetně inventáře.³⁸ Rovněž tak mělo do služeb Kosmosfilmu vstoupit všech 11 zaměstnanců: do oddělení akvizice v Praze Josef Jelínek, Jaroslav Chodil, Petr Kit a Alexandr Medvědév (jako zástupci),³⁹ do programového oddělení v Praze Ingeborg Sedláčková,⁴⁰ do účtárny Vlasta Králová a Jiří Holeček. Ostatní zaměstnanci – Jarmila Nekudová, Růžena Malá, Jan Svída a Erich Kurzer – měli být začleněni do personálu nově vzniklé pobočky Kosmosfilmu v Brně (pomocná expedice).⁴¹

³³ Stav k 15.2. 1943, srov. NFA Praha, f. ČMFÚ, k. 31, inv. č. 462.

³⁴ Oprávnění k jejich provozu skončilo 2.5. 1943. Jednalo se o tzv. válečně nutné sloučení podniků, jež mělo na zřeteli výnos ministra financí z 24.6. 1943 čj. 46.292/43-III/3. K likvidaci bylo určeno celkem 19 společností, mimo zůstaly jen firmy UFA, Elektafilm, Lucernafilm, Natinonalfilm, Stellafilm a Dafafilm. Jednotlivé půjčovny měly vedle svých filmů poskytnout Kosmosfilmu, podle potřeby, k dispozici i místnosti a předměty zařízení. Převody a přihlášky zaměstnanců do Kosmosfilmu byly provedeny od všech začleněných firem hromadně. Srov. NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 3, 11, 14, 19, 32.

³⁵ Obrat Excelsiorfilmu v r. 1941: 2 098 764,- K. Viz NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 14.

³⁶ NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 13, 19, 66.

³⁷ HAVELKA, J.: *České filmové...IX.*, s. 13.

³⁸ NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 14.

³⁹ NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 36. Zástupci pro tzv. IV. exploatační skupinu (dříve sk. D + E – rovněž srov. pozn. č. 40 tohoto inventáře), která zahrnovala filmy půjčoven Excelsiorfilm, Kramešová, Europafilm (dříve sk. D): pro Prahu – A. Medvědév, pro Čechy – J. Jelínek, pro Moravu – P. Kit, a filmy půjčoven Lepkafilm, Projektorfilm, Socháňová (dříve sk. E): pro Čechy – J. Chodil. Viz NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 14.

⁴⁰ Programové oddělení pro IV. skupinu, viz NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 14, 35, 36.

⁴¹ NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 36. Brněnská pobočka měla expedovat převážně filmy začleněných brněnských půjčoven (Excelsiorfilm, Viktoriafilm, Terrafilm). Její provoz však byl nakonec pouze dočasný, neboť již během praktického provádění se jednateleský sbor Kosmosfilmu usnesl o jejím zrušení k 31.12. 1943. NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 35.

Ve skutečnosti k tomu nedošlo. Na základě podané žádosti získal Excelsiorfilm, jakožto zástupce DIFU, dne 21.4. 1943 od ČMFÚ zvláštní mimořádné povolení k dalšímu provozu, který však musel být omezen výhradně na exploataci DIFU-filmů. Všechny ostatní filmy (včetně exploatačních práv k nim) musel Excelsiorfilm ve stanovený termín 3. 5. 1943 převést na Kosmosfilm.⁴² Kosmosfilm převzal do exploatace jednak 3 české filmy vlastní produkce Excelsiorfilmu (*Kříž u potoka*, *Manželka něco tuší*, *Žabec*) a dále všechny celovečerní filmy německé (celkem 4 – exploatované od r. 1939/1941), z krátkých filmů pak 2 německé (exploatace od r. 1940/1941) a 3 švýcarské (exploatace od r. 1937/1938). Z filmů italské výroby převzal Kosmosfilm od Excelsiorfilmu jen 4 celovečerní hrané filmy (exploatace od r. 1939/1940 – tj. před uzavřením smlouvy s DIFU) a 1 krátký film (exploatace od r. 1941).⁴³ Provozní prostory, sklad i inventář zůstal i nadále v užívání Excelsiorfilmu.⁴⁴ Ze zaměstnanců si Kosmosfilm nakonec vyžádal pouze 3 pracovní síly: Josefa Jelínka (jako zástupce), Vlastu Královou (pro programové oddělení) a Jiřího Holečka (pro účtárnu).⁴⁵

Ve vlastní exploataci zůstaly Excelsiorfilmu všechny italské celovečerní hrané i krátké filmy převzaté od společnosti DIFU (t. č. 19 celovečerních filmů, exploatovaných od r. 1941/1943).⁴⁶ Činnost společnosti pak nadále pokračovala a italské DIFU-filmy Excelsiorfilm dovážel a exploatoval až do roku 1944 (včetně). V roce 1945 byl vlivem válečných událostí dovoz italských filmů do Protektorátu Čechy a Morava zcela přerušen a je velmi pravděpodobné, že na sklonku války (v období duben – květen 1945) byl Excelsiorfilm nucen svůj provoz zcela zastavit.

Bezprostředně po válce byly ze strany společníků Excelsiorfilmu vedeny snahy o obnovení a pokračování v předchozí činnosti. Dne 8. 6. 1945 byla podána žádost ke krajskému soudu o zápis změn v obchodním rejstříku – o vymazání poznámky „zrušení, likvidace firmy a ustanovení likvidátora“ (z r. 1942 – viz výše). Do názvu se mělo opět vrátit

⁴² Z důvodu toho, že Excelsiorfilm vykonával svoji činnost pouze na základě zvláštního povolení, nebyl přijat za člena ČMFÚ (členství bylo jinak povinné) – povolení k provozu mu však bylo vydáno pod podmínkou, že po dobu platnosti bude Excelsiorfilm dodržovat veškerá nařízení ČMFÚ a platit zvl. příspěvky. Srov. NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 19. Obdobné zvláštní povolení od ČMFÚ obdržel i Marsfilm (Praha), který mohl nadále exploatovat filmy švédské proveniencí (24.4. 1943), viz NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 25.

⁴³ Konkrétní názvy filmů viz NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 40 a HAVELKA, J.: *České filmové...IX.*, s. 18-19. Tyto filmy byly exploatovány z počátku brněnskou pobočkou (viz výše) a především pak Expedičním oddělením Kosmosfilmu v Praze. To se dělilo na 4 skupiny – filmy Excelsiorfilmu byly expedovány v rámci pražské Expedice IV., spolu s filmy půjčovny Lepkafilm, Socháňová, Eřko, Kramešová, Europafilm a Marsfilm (umístěna v místnostech bývalé firmy Lepkafilm, Praha 2, Václavské náměstí 1). Srov. NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 35.

⁴⁴ NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 19, 68.

⁴⁵ Jiřího Holečka se však Excelsiorfilm zdráhal uvolnit. Srov. NFA Praha, f. Kosmosfilm, inv. č. 19.

⁴⁶ Konkrétní názvy filmů viz HAVELKA, J.: *České filmové...IX.*, s. 18-19.

slovo „výroba“.⁴⁷ Tato žádost však byla, pro drobné nedostatky, soudem vrácena k doplnění (4. 7. 1945), které mělo být předloženo do 1 měsíce.⁴⁸ K tomu však již nedošlo, neboť v srpnu 1945 došlo k zestátnění veškerého filmového průmyslu a podnikání v Československu – na základě dekretu prezidenta republiky č. 50/1945 Sb. z 11. 8. 1945, o opatřeních v oblasti filmu. Dosavadní provozovatelé filmových společností byli povinni své podniky zlikvidovat a veškeré předměty provozu, provozní prostředky, zařízení a provozovny, jakož i veškerá práva (např. filmové monopoly, zakoupená autorská práva, nájemní smlouvy apod.) odevzdat do vlastnictví státu (resp. ministerstva informací, jenž mělo oblast filmu ve své kompetenci – V. odbor, tzv. filmový, Praha 2, Klimentův náměstí 6).⁴⁹ Dekret nabyl účinnosti dne 28. 8. 1945 – tímto dnem pozbyli provozovatelé práva užívání a disponování se svým majetkem a jeho správa přešla do působnosti tzv. zvláštních zplnomocněnců ministra informací.⁵⁰

Ve skutečnosti vstoupil Excelsiorfilm v likvidaci již 15. 8. 1945,⁵¹ od 28. 8. 1945 měla zajištění a převzetí veškerého majetku společnosti na starosti Státní půjčovna filmů (dále jen SPF) v Praze, resp. její pobočka v Brně (Brno, Františkánská 1) a přímým dohledem na likvidaci společnosti byl pověřen vedoucí brněnské pobočky Robert Penka.⁵² Konkrétně se jednalo o zajištění provozoven a převzetí provozních předmětů v Brně (v ulici Jánská 7 a ve filmovém skladišti v Brně – Komárově, Brněnská 29) a převzetí filmových kopií společnosti uskladněných u firmy Čvančara v Praze – Žižkově (Dvořákova 54). Likvidace společnosti (odevzdání majetku) však nepostupovala podle představ odpovědných orgánů,⁵³ neboť majitel František Navrátil odmítl přístup do místností firmy a odepřel cokoliv předat.⁵⁴

⁴⁷ „Excelsiorfilm, výroba, prodej a půjčovna filmů, Frant. Navrátil a spol., komanditní společnost v Brně“. Viz MZA Brno, f. KSC, spis sign. A XI 15.

⁴⁸ Žádost měla být doplněna o návrh, že zastupovat firmu je oprávněn osobně ručící společník, a dále mělo být upraveno znění společnosti na „Excelsiorfilm půjčovna a prodej filmů F. Navrátil a spol. komandit. spol.“. K žádosti měl být připojen doklad o tom, že likvidace firmy byla nařízena tehdejšími protektorátními úřady. Viz MZA Brno, f. KSC, spis sign. A XI 15.

⁴⁹ Za převzatý majetek měla být od státu poskytnuta náhrada podle směrnic, které měl k tomuto účelu vydat ministr informací. Československý stát ručil za závazky převzatých podniků až do výše hodnoty převzatého jmění. Viz HAVELKA, J.: *Čs. filmové hospodářství 1945 a 1946*. Praha: Československé filmové nakladatelství 1947, s. 20-21.

⁵⁰ K zajištění provedení dekretu č. 50/1945 Sb. vydal ministr informací dne 1.9. 1945 pod č. 80782 zvláštní pokyny zplnomocněncům – mj. i zplnomocněnci ministra informací pro hospodářské a finanční věci v oboru filmu pro Československou republiku či řediteli Státní půjčovny filmů v Praze (dále jen SPF). Dle těchto pokynů měli zplnomocněnci převzít od dosavadních provozovatelů či oprávněných zástupců zestátněný majetek na základě sestaveného inventáře. Srov. HAVELKA, J.: *Čs. filmové...1945 a 1946*, s. 21.

⁵¹ Likvidátorem společnosti byl stále F. Navrátil (fakticky byla společnost v likvidaci již od r. 1942, viz výše). Srov. MZA Brno, f. KSC, spis sign. A XI 15.

⁵² Kromě toho měl též R. Penka na starosti likvidaci firem Terra-film a Standard-film, srov. inv. č. 1.

⁵³ V první řadě SPF v Praze (Praha 2, Národní třída 28) a Zplnomocněnec ministra informací pro hospodářské a finanční věci v oboru filmu pro Československou republiku, likvidační/náhradové oddělení (Praha 2, Wenzigova 5).

⁵⁴ Majetek odmítl odevzdat do té doby, než mu bude ministerstvem informací doručen výměr o povinnosti předání půjčovny. Viz inv. č. 1.

V Brně si zařídil obchod s dřevěnými hračkami apod. zbožím a veškerý inventář z půjčovny převedl na tento obchod.⁵⁵

Z tohoto důvodu muselo být dne 11. 4. 1946 přikročeno k vydání vykonatelného výměru ministra informací (č. j. 80.843/46-V/2) proti firmě Excelsiorfilm.⁵⁶ Výměr byl majiteli Excelsiorfilmu Františku Navrátilovi doručen dne 7. 5. 1946⁵⁷ a ještě téhož dne proběhlo předání všech provozních prostředků firmy nacházejících se v Brně. Ve filmovém skladě v Brně – Komárově převzali zástupci SPF Brno Robert Penka, Josef Krejča a J. Svída od Františka Navrátila filmové kopie a negativy a ve skladě v Jánské ulici 7 byl předán jednak další filmový materiál společnosti (filmové kopie, negativy, staré týdeníky, filmové zbytky, blankfilmy, reklamní snímky) a dále také ostatní provozní předměty (plechové filmové bedny, filmové převijáky se stolem).⁵⁸

Při předání majetku v Brně vyjádřil rovněž František Navrátil souhlas s odevzdáním filmových kopií, uložených v Praze u Čvančary.⁵⁹ Vymínil si však svoji osobní účast – do Prahy měl přijet v týdnu 13.–18. 5. 1946 – a pro případ svého zaneprázdnění k předání pověřil Alexandra Medvěděva.⁶⁰ Odevzdání filmových prostředků v Praze se však nakonec – nejspíše nedorozuměním – pozdrželo a došlo k němu až po zásahu Josefa Hlinomaze (SPF) a urgenci SPF v Brně z 27. 5. 1946.⁶¹ Předání nakonec proběhlo až 19. 7. 1946 (z důvodu onemocnění pana Čvančary), kdy J. Lasík za SPF Praha převzal filmové kopie celovečerních hraných filmů italské produkce a nejrůznější filmy krátké.⁶²

⁵⁵ Inv. č. 1. Hlavičkový dopisní papír: „F. Navrátil, obchodní dům Brno, Wilsonovo nám. 1 (dříve Nádražní 1)“.
Srov. např. inv. č. 2. (Od r. 1990 opět ulice Nádražní, viz FLODROVÁ, M.: *Brněnské ulice...*, s. 160.)

⁵⁶ Žádost o vydání výměru byla ministerstvu podána dne 20.2. 1946 ředitelem SPF v Praze Josefem Hlinomazem, srov. inv. č. 1.

⁵⁷ Doručením a provedením výměru byl pověřen zplnomocněnec ministra informací pro SPF a ředitel SPF Josef Hlinomaz (výměr mu ministerstvo informací doručilo prostřednictvím Ústředního ředitelství Čs. filmové společnosti – dále jen ČSFS). SPF v Praze posléze postoupila výměr a povinnost jeho vykonání brněnské pobožce. Viz inv. č. 1.

⁵⁸ Při tomto aktu odmítl F. Navrátil podepsat prohlášení, že mimo předaných kopií a kopií a negativů uskladněných u Čvančary v Praze, nemá a nevlastní žádné jiné kopie filmů nebo negativů. Srov. inv. č. 1.

⁵⁹ V tomto smyslu však opět kategoricky odmítl podepsat jakékoliv prohlášení, srov. inv. č. 1.

⁶⁰ Viz inv. č. 1.

⁶¹ J. Hlinomaz vyzval SPF Brno, aby celou věc urgovalo. To se okamžitě spojilo s F. Navrátilem, který je odkázal na svého švagra A. Medvěděva, jenž měl údajně danou záležitost vyřídit. A. Medvěděv se divil, že firma Čvančara filmové kopie dosud nepředala (jak F. Navrátil, tak i A. Medvěděv byly toho názoru, že se tak již stalo). Následně na to se SPF Praha (právní odd., O. Bureš) telefonicky spojila s bratry Čvančary, kteří s vydáním kopií souhlasili. Viz inv. č. 1.

⁶² Převzatý majetek společnosti (filmové kopie a jiný materiál) byl zachycen ve 2 soupisech (Brno, Praha), jejichž opisy SPF zaslala jednak ministerstvu informací (V. odbor), dále pak na vědomí a k evidenci náhradovému odd. zplnomocněnce pro hospodářské a finanční věci v oboru filmu a Čs. filmovému archivu. Konkrétně (mj. i soupisy) viz inv. č. 1.

Mimoto, některé filmové kopie Excelsiorfilmu se také nacházely u Kosmosfilmu v Praze a byly předány SPF v Praze spolu s majetkem Kosmosfilmu.⁶³

Odevzdáním provozních prostředků byla likvidace společnosti prakticky skončena.⁶⁴ Přesto se úplné dokončení likvidace neustále protahovalo a to především z toho důvodu, že likvidátor František Navrátil, i přes opakované výzvy Krajského soudu v Brně, odmítal opovředit výmaz společnosti z obchodního rejstříku a to z důvodu dosud neprovedeného vyúčtování a vyplacení náhrady za odevzdaný majetek.⁶⁵ Záležitost výmazu společnosti se nakonec protáhla až do února 1951. Dne 16. 2. 1951 byl Excelsiorfilm vymazán z obchodního rejstříku u Okresního soudu civilního v Brně – z moci úřední podle § 4 zákona č. 22/1948 Sb. pro zánik živnostenského oprávnění.⁶⁶

III. Vývoj a dějiny archivního souboru

Původní registratura Excelsiorfilmu se pravděpodobně nacházela v sídle společnosti v Brně, nejprve (od roku 1930) v ulici Česká 6 a poté od 17. 12. 1936 v ulici Jánská 7. Písemnosti musely být uloženy i u pobočky Excelsiorfilmu v Praze 2, Truhlářská ulice 19. Během válečných událostí však byly všechny písemnosti společnosti zcela zničeny.⁶⁷

Archivní soubor tak obsahuje pouze písemnosti vzniklé v období 1945-1951, které se týkají zestátnění a samotné likvidace společnosti a pocházejí výhradně z registratur tehdejších, k výkonu likvidace kompetentních orgánů – Státní půjčovny filmů v Praze (Praha 2, Národní třída 28), Zplnomocněnce ministra informací pro hospodářské a finanční věci v oboru filmu pro Československou republiku v Praze (Praha 2, Vodičkova 36 – palác Lucerna) – likvidační oddělení, náhradové oddělení (Praha 2, Wenzigova 5) a Československé filmové společnosti – hospodářská a finanční správa, majetkové a náhradové oddělení

⁶³ Mezi nimi i filmy vyrobené Excelsiorfilmem. Film *Kříž u potoka*, byl dále SPF exploatován, kdežto o filmy *Žabec*, *Hřích mládí* a *Manželka něco tuší* nebyl ze strany SPF projeven zájem. Srov. inv. č. 2.

⁶⁴ V dokumentech je ještě zachyceno řešení otázky pohledávky francouzské filmové společnosti Réalisations d'Art Cinématographique, Paris (R. A. C.) v hodnotě 58 359.25,- Frs za exploatační práva k filmu *La Marseillaise* (leden 1947-březen 1948) a dále záležitost nedoplatku na pojistném za bývalého zaměstnance A. Medvěděva za listopad 1945 (listopad 1947-březen 1948). Oba případy měla na starosti ČSFS, majetkové a náhradové odd. (Praha 2, Vodičkova 30). Srov. inv. č. 3, 4.

⁶⁵ Stále totiž nedošlo k vydání prováděcího nařízení k dekretu č. 50/1945 Sb. (vyhlášky k náhradovému řízení). Srov. inv. č. 1.

⁶⁶ Tomu předcházelo prohlášení F. Navrátila (v té době zaměstnanec podniku Obchodní domy n. p. v Brně) z 13.2. 1951 v tom smyslu, že likvidace společnosti sice nemohla být dosud provedena (stát – Čs. státní film – dosud neproplatil likvidující společnosti náhradu za převzatý materiál), přesto jako likvidátor podal návrh k výmazu z moci úřední, neboť zánik firmy byl bezpečně zjištěn a také komanditní společnosti podle nového občanského zákona dnem 1.1. 1951 zanikly. Srov. MZA Brno, f. KSC, spis sign. A XI 15, rovněž viz inv. č. 5.

⁶⁷ Inv. č. 2.

(Praha 2, Vodičkova 30).⁶⁸ Dokumenty obsahují prezentační razítko s datem přijetí, s č. j. i s údajem komu byl spis přidělen v rámci organizace. U náhradového oddělení zplnomocněnce pro hospodářské a finanční věci byly spisy ukládány do zvl. fasciklu „Excelsior-film“.

V roce 1948 byly dochované spisy výše uvedených původců soustředěny v rámci Československého státního filmu (dále jen ČSF) – hospodářství a správa, oddělení likvidace býv. film. výroben a půjčoven (Praha 2, Jindřišská 34).⁶⁹ Písemný materiál byl posléze uložen v Podnikovém archivu Ústředního ředitelství ČSF. V souvislosti se zánikem Ústředního ředitelství ČSF byl jeho podnikový archiv likvidován a v roce 1991 písemnosti fyzicky převzal bez předávacího protokolu a jakýchkoli evidenčních pomůcek Český filmový ústav, jehož nástupnickou organizací je Národní filmový archiv (dále jen NFA).⁷⁰

IV. Archivní charakteristika archivního souboru

Fond Excelsiorfilm k. s., Brno zachycuje časové období 1945-1951, zahrnuje 1 evidenční jednotku (karton) a 5 jednotek inventárních, celková metráž fondu je 0,12 bm.

Archivní soubor obsahuje výhradně písemnosti pocházející z registratur institucí, které vykonávaly likvidaci společnosti po zestátnění filmového podnikání v roce 1945: Státní půjčovna filmů v Praze, Zplnomocněnec ministra informací pro hospodářské a finanční věci v oboru filmu pro Československou republiku v Praze (likvidační oddělení, náhradové oddělení), Československá filmová společnost (hospodářské a finanční věci – majetkové a náhradové oddělení) a Československý státní film.

Zachovalost fondu je značně mezerovitá, písemnosti jsou psány v českém jazyce a v jednom případě ve francouzštině (inv. č. 4). Fyzický stav fondu je dobrý.

Velmi torzovitý materiál byl rozdělen podle věcného hlediska do 5 inventárních záznamů, které jsou seřazeny chronologicky. Pořádání a inventarizace se řídila *Instrukcí ředitele NFA pro archivní zpracovávání písemných fondů* (7.4. 2008, č.j. NFA 0751/2008), přihlédnuto bylo také k *Přílohám č. 1 a 2 vyhlášky č. 645/2004 Sb.*⁷¹

⁶⁸ Období 1945-1948. Výjimku tvoří inv. č. 5 – jednotlivina pocházející od původce Čs. státního filmu.

⁶⁹ Vládní nařízení z 13.4. 1948 č. 72/1948 Sb., o zřízení a organizaci státního podniku „Československý státní film“. Nařízení nabylo účinnosti dne 23.4. 1948. Srov. HAVELKA, J.: *Čs. filmové... 1945-1950*. Praha: Český filmový ústav 1970, s. 12, 28.

⁷⁰ Rozhodnutí Ministra kultury ČR č. 31/1992 ze dne 8.10. 1992, č. j. 10625/92.

⁷¹ *Prováděcí vyhláška k zákonu č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů z 30.6. 2004.*

V. Rozbor obsahu archivního souboru

Archivní soubor obsahuje velmi torzovitý materiál, jenž vznikl při likvidaci společnosti po jejím zestátnění dle dekretu prezidenta republiky č. 50/1945 Sb. Po obsahové stránce dochované archiválie zachycují záležitosti zajištění a předání provozních prostředků společnosti (filmové kopie a negativy) Státní půjčovně filmů v letech 1945-1946 (inv. č. 1 a 2), dále pak řešení pohledávek v letech 1947-1948 (inv. č. 3 a 4) a konečně svědectví o zániku společnosti v roce 1951 (inv. č. 5).

VI. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky

Fond Excelsiorfilm k. s., Brno uspořádal, úvod sepsal, inventární seznam a rejstříky sestavil v květnu a červnu 2008 Bc. Jakub Feige. Fond obsahuje celkem 1 evidenční jednotku (karton). Římské číslice v rejstřících odkazují na číslo strany úvodu inventáře, arabské číslice pak na čísla inventárních jednotek vlastního inventárního seznamu. Názvy filmů jsou psány kurzívou.

Dne 28. února 2013 byl ze sbírky reklamních materiálů převzat 1 nabídkový leták DIFU-filmů. K fondu Excelsiorfilm k. s., Brno byl přiřazen pod signaturou II-Dodatky jako inventární číslo 6. Informace z tohoto dodatku již nejsou zohledněny v rámci rejstříků. (Petr Hasan)

VII. Použité prameny a literatura

- Moravský zemský archiv v Brně, fond Krajský soud civilní, spis sign. A XI 15.
- Národní filmový archiv v Praze (dále jen NFA Praha), fond Českomoravské filmové ústředí.
- NFA Praha, fond Kinofilm (nezpracováno).
- NFA Praha, fond Kosmosfilm spol. s r.o.
- NFA Praha, fond Nationalfilm s. r. o.
- Státní oblastní archiv v Praze, fond Krajský soud obchodní, spis sign. C VII 100.
- *Český hraný film II. 1930-1945*. Praha: NFA 1998.
- FLODROVÁ, Milena: *Brněnské ulice a vývoj jejich názvů od 13. století po dnešek*. Brno: Magistrát města Brna 1997.
- HAVELKA, Jiří: *Čs. filmové hospodářství I. (Zvukové období 1929-1934)*. Praha: Nakladatelství Čefis 1935.
- HAVELKA, J.: *Čs. filmové hospodářství II. (Rok 1935)*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1936.

- HAVELKA, J.: *Čs. filmové hospodářství III. (Rok 1936)*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1937.
- HAVELKA, J.: *Čs. filmové hospodářství IV. (Rok 1937)*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1938.
- HAVELKA, J.: *Čs. filmové hospodářství V. (Rok 1938)*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1939.
- HAVELKA, J.: *České filmové hospodářství VI. (1939)*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1940.
- HAVELKA, J.: *České filmové hospodářství VII. (1940)*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1941.
- HAVELKA, J.: *České filmové hospodářství VIII. (1941)*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1942.
- HAVELKA, J.: *České filmové hospodářství IX. (1942)*. Praha: Nakladatelství Knihovny Filmového kurýru 1943.
- HAVELKA, J.: *Filmové hospodářství v zemích Českých a na Slovensku 1939 až 1945*. Praha: Československé filmové nakladatelství 1946.
- HAVELKA, J.: *Čs. filmové hospodářství 1945 a 1946*, Praha: Čs. filmové nakladatelství 1947.
- HAVELKA, J.: *Čs. filmové hospodářství 1945-1950*. Praha: Český filmový ústav 1970.
- HAVELKA, J.: *Kdo byl kdo v československém filmu před rokem 1945*. Praha: Československý filmový ústav (dále jen ČSFÚ) 1979 (strojopis).
- LAŠŤOVKA, Marek a kol.: *Pražský uličník. I. díl (A-N)*. Praha: Libri 1997.
- LAŠŤOVKA, Marek a kol.: *Pražský uličník. II. díl (O-Ž)*. Praha: Libri 1998.
- ŠTÁBLA, Zdeněk: *Data a fakta z dějin československé kinematografie 1896-1945*, sv. 1. Praha: ČSFÚ 1988 (strojopis).
- ŠTÁBLA, Z.: *Data a fakta z dějin československé kinematografie 1896-1945*, sv. 3. Praha: ČSFÚ 1990 (strojopis).
- ŠTÁBLA, Z.: *Data a fakta z dějin československé kinematografie 1896-1945*, sv. 4. Praha: ČSFÚ 1990 (strojopis).

VIII. Inventární seznam

<i>Inv.č.</i>	<i>Sign. Obsah</i>	<i>Časový rozsah</i>	<i>Č. evid. jednotky</i> ⁷²
I Likvidace společnosti			
1	Předání provozních prostředků společnosti Státní půjčovně filmů na základě dekretu č. 50/1945 Sb. a výměru ministra informací z 11.4. 1946 č.j. 80.843/46-V/2 (mj. seznamy filmových kopií a negativů); česky, strojopis, rukopis, fol. 20. ⁷³	1945-1946	1
2	Záležitost vyhotovení seznamu exploatovaných filmů společnosti a jejich ohodnocení z důvodu náhradového řízení (korespondence mezi Františkem Navrátilem a náhradovým oddělení zplnomocněnce ministra informací pro hospodářské a finanční věci v oboru filmu); strojopis, rukopis, fol. 8.	1946	1
3	Nedoplatek na pojistném za bývalého zaměstnance A. Medvěděva za listopad 1945 (Všeobecný pensijní ústav v Praze); fol. 8.	1947-1948	1
4	Pohledávka francouzské filmové společnosti Réalisations d'Art Cinématographique, Paris (R.A.C.) za postoupená práva k filmu <i>La Marseillaise</i> ; česky, francouzsky, fol 8.	1947-1948	1
5	Výmaz společnosti z obchodního rejstříku A XI 15 (Okresní soud civilní v Brně, 16.2. 1951) – výpis; fol. 1.	1951	1
II Dodatky ⁷⁴			
6	Nabídkový leták DIFU-filmů	[1941]	1

⁷² Není-li uvedeno jinak, jedná se o karton.

⁷³ Není-li uvedeno jinak, jsou dokumenty v českém jazyce a pokud není uvedeno jinak, jedná se o strojopis.

⁷⁴ Dodatky byly převzaty ze sbírky reklamních materiálů a k fondu Excelsiorfilm k. s., Brno byly přiřazeny 28. února 2013.

IX. Rejstřík – jmenný, místní, firem, institucí a filmů⁷⁵

Aktjubinsk – město v Turkestánu	VII
Baláš, Raimund – spoluzakladatel a jednatel společnosti Excelsiorfilm, spol. s r. o., Praha	III
Baláš, Richard – spoluzakladatel a jednatel společnosti Excelsiorfilm, spol. s r. o., Praha	III
Berlín	VI
Brno	III, IV, VI-VIII, X-XIV, 5
Bureš, Oldřich – zaměstnanec právního oddělení Státní půjčovny filmů v Praze	XI
Čapek-Chod, Karel Matěj – český spisovatel a novinář (1860-1927)	VI
Čechy	VI-IX
Česká filmová unie	III
Českomoravské filmové ústředí (ČMFÚ)	III, VII-IX
Československá filmová společnost (ČSFS)	XI-XIII
Československo (Československý stát)	IX, X
Československý filmový archiv	XI
Československý státní film (ČSF)	XII, XIII
Český filmový ústav	XIII
Čvančara, Ferdinand – spolumajitel filmové distribuční společnosti v Praze - Žižkově, bratr Františka Č.	V, X, XI
Čvančara, František – spolumajitel filmové distribuční společnosti v Praze - Žižkově, bratr Ferdinanda Č.	V, X, XI
Dafafilm, Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VIII
Deutsch-Italienische Film-Union G. m. b. H. /DIFU/ K. G., Berlin – filmová distribuční společnost	VI, VII, IX
Efko-film, spol. s r. o., Praha – filmová výrobní a distribuční společnost (dříve Sunfilm)	IX
Elektafilm, spol. s r. o., Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VIII
Europafilm, Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VIII, IX
Excelsiorfilm k. s., Brno – filmová výrobní a distribuční společnost	III-XIV

⁷⁵ Římská čísllice odkazuje na číslo strany úvodu inventáře, arabská čísllice pak na inventární číslo vlastního inventárního seznamu. Názvy filmů jsou psány kurzívou.

Excelsiorfilm, spol. s r. o., Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	III
Hanák, Václav – soukromý úředník, osobně ručící společník společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno	III, IV
Hlinomaz, Josef - zplnomocněnec ministra informací pro SPF a ředitel Státní půjčovny filmů v Praze	XI
Holeček, Jiří – zaměstnanec společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno (úředník)	VIII, IX
Hradil, Josef – obchodní ředitel filmové společnosti, osobně ručící společník společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno	III, V
<i>Hřích mládí (Studenti na prázdninách)</i> , ČSR, 1935	V, XII
Chodil, Jaroslav – zaměstnanec společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno (akviziční úředník)	VII, VIII
Ivanovice na Hané	III
Jelínek, Josef – zaměstnanec společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno (zástupce - reprezentant)	VIII, IX
Kartel československých filmových dovozců (1935-1939)	V
Kašpar Lén Mstítel, 1908 – román K. M. Čapka-Choda, nerealizovaný film společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno (1940)	VI
Kinofilm (H. Metzgerová), Brno – filmová výrobní a distribuční společnost	IV
Kit, Petr – zaměstnanec společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno (akviziční úředník)	VII, VIII
Kolářek, Ludvík Ing. – stavitel a majitel filmového skladiště v Brně - Komárově	IV
Komárov (Brno) – filmové skladiště	IV, X, XI
Konečný, František – obchodní ředitel filmové společnosti, komandista společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno	III
Konečný, Hynek – továrník v Brně, komandista společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno	III, IV
Kopecská, Marie – komandistka společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno, manželka Františka Kopecského	IV
Kopecký, František – ředitel pojišťovny v Brně, komandista společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno	III, IV
Kosmosfilm, spol. s r. o., Praha – filmová distribuční společnost	VIII, IX, XI, XII
Krajský soud civilní v Brně	III, VI, IX, XII

Králová, Vlasta – zaměstnankyně společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno (fakturantka a reklamistka)	VII-IX
Kramešová – filmová distribuční společnost	VIII, IX
Krejča, Josef – zaměstnanec Státní půjčovny filmů (pobočka v Brně)	XI
<i>Kříž u potoka</i> , ČSR, 1937	V, IX, XII
Kurzer, Erich – zaměstnanec společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno (učeň)	VII, VIII
<i>La Marseillaise/Marseillaisa</i> , Francie, 1938	XII, 4
Lasík, J. – zaměstnanec Státní půjčovny filmů v Praze	XI
Lepkafilm, Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VIII, IX
Lloydfilm, spol. s r. o. (a. s.), Brno – filmová výrobní a distribuční společnost	III
Lucerna – palác ve Vodičkově ulici (Praha 2)	XII
Lucernafilm, spol. s r. o., Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VIII
Malá, Růžena – zaměstnankyně společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno (lepička filmů)	VII, VIII
<i>Manželka něco tuší</i> , ČSR, 1938	V, IX, XII
Marsfilm, Praha – filmová distribuční společnost	IX
Medvědév, Alexander – zaměstnanec společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno (disponent), švagr F. Navrátila	VII, VIII, XI, XII, 3
ministerstvo informací (ministr informací)	X, XI, 1
ministr financí	VIII
ministr kultury	XIII
Morava	VI-IX
Národní filmový archiv (NFA)	XIII, XIV
Nationalfilm, spol. s r. o., Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VI-VIII
Navrátil, František – obchodník v Brně, filmový výrobce, scénárista, vedoucí výroby, osobně ručící společník, ředitel (majitel) a likvidátor společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno	III-V, VII-XII, 2
Nekudová, Jarmila – zaměstnankyně společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno (korespondentka)	VII, VIII
Obchodní domy n. p. v Brně	XII
Okresní soud civilní v Brně	XII, 5

Paličova dcera, 1847 – divadelní hra J. K. Tyla, nerealizovaný film společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno (1937)	V
Páral, Antonín – ředitel pojišťovny v Brně, komandista společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno	III, IV
Paramount, spol. s r. o., Praha – filiálka americké filmové výrobní a distribuční společnosti	IV
Paříž	XII, 4
Penka, Robert – vedoucí brněnské pobočky Státní půjčovny filmů	X, XI
Podnikový archiv Ústředního ředitelství Čs. státního filmu Praha	XIII III, V-XIII, 3
prezident republiky	X, XIV
Projektorfilm, Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VIII
Protektorát Čechy a Morava	VI, VII, IX
Réalisations d'Art Cinématographique, Paris (R. A. C.) – francouzská filmová společnost	XII, 4
Říšský protektor v Čechách a na Moravě	VII
Sedláčková, Ingeborg – zaměstnankyně společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno (programistka)	VII, VIII
Směšný, Josef – disponent, komandista a osobně ručící společník společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno	IV
Socháňová, Praha – filmová distribuční společnost	VIII, IX
SSSR	VII
Standard-film, Brno – filmová distribuční společnost	X
Státní půjčovna filmů (SPF)	X-XIV, 1
Stella, a. s., Praha – filmová výrobní a distribuční společnost	VIII
Sunfilm, spol. s r. o., Praha – filmová výrobní a distribuční společnost, laboratoř barevných filmů	IV
Svída, J. – zaměstnanec Státní půjčovny filmů (pobočka v Brně)	XI
Svída, Jan – zaměstnanec společnosti Excelsiorfilm k. s., Brno (expedient)	VII, VIII
Švýcarsko	V
Terrafilm, Brno – filmová výrobní a distribuční společnost	VIII, X
Turkestán	VII

Tyl, Josef Kajetán – český dramatik a spisovatel (1808-1856)	V
UFA, Praha – filiálka berlínské filmové výrobní a distribuční společnosti	VIII
Viktoriafilm, Brno – filmová distribuční společnost	IV, VIII
Všeobecný pensijní ústav v Praze	3
zplnomocněnci ministra informací	X
Zplnomocněnec ministra informací pro hospodářské a finanční věci v oboru filmu pro Československou republiku v Praze	X-XIII, 2
<i>Žabec</i> , ČSR, 1939	V, IX, XII
Židenice (Brno)	III
Žižkov (Praha)	V, X

Název archivní pomůcky: Excelsiorfilm k. s., Brno

Časový rozsah pomůcky: 1941–1951

Počet evidenčních jednotek: 1 karton

Počet inventárních jednotek: 6

Rozsah zpřístupněných archiválií: 0,12 bm

Stav ke dni: 28.2. 2013

Archivní fond zpracoval: Bc. Feige Jakub

Pomůcku sestavil: Bc. Feige Jakub

Počet stran: XV + 7

Číslo jednací: NFA 1577/2008

Pomůcku schválil: 4. 8. 2008
Datum

.....
Vladimír Opěla
ředitel NFA